

סימן קסח

וכבר אמרנו [סימן קסז סעיף יד] שבעל הבית בוצע, מותר לו לבעל הבית י' לבצוע על היפה של גוים ואף על פי שהוא נזהר מפת של גוים, מכל מקום לא משום שאינו חביב לו נזהר בו אלא משום פרישות, ולכך כל מקום שימצא עילה שיאכל בהיתר ולא יצטרך לפרישות כגון הכא משום חיוב מצוה, שרו ליה רבנן שיבצע על איזה מהם שירצה, ואז כיון שהותר לו לבצוע עליו הותרה לו לכל אותה סעודה הפת של גוים, אף על פי שכוימנא אחריתא נזהר בו. מיהו אם אינו חביב עליו, גם בלא איסור פת של גוים אינו צריך להקדימו. ואם הוא נזהר מפת של גוים ואין אחר שאינו נזהר מיסב עמו, ושתי ככרות לפניו אחת של גוים ואחת של ישראל, י' מסלק (ו) פת הנקי של גוים מעל השולחן עד לאחר ברכת המוציא, הואיל ומן הדין היה לו להקדימו, והיו ליה בזיון אם אינו מקדימו. ואם בעל הבית אינו נזהר מפת של גוים ואין דעתו לאכול בכל הסעודה רק פת של גוים כי היא נקייה, אבל בני ביתו אוכלים מפת שאינו נקי והוא של ישראל, ושתי הלחם האלו מונחים לפניו על השלחן, צריך לברך על פת נקייה של גוים, י"א (ה) הואיל והוא הברצע ואין דעתו לאכול אלא מאותו פת כך הוא מסקנת רבינו יוסף

קארו בשלחן ערוך שלו. אב"י צריך עיון למה פסק שאם בעל הבית נזהר ואין אחר שאינו נזהר מיסב עמו שצריך לסלק פת של גוים מן השולחן, ולמה לא יהא גם כן הרשות בידו [לבצוע] על איזה מהם שירצה מן המעם הזה בעצמו שהתיר גבי אם אחר שאינו נזהר מיסב עמו, וכמו שהוא משמעות לשון בעל תרומת הדשן [סימן לב]. ואפשר שדעתו הוא משום שכשיש אחר שאינו נזהר עמו אינו יכול לסלקו משום אותו האחר שרוצה לאוכלו, ודאי הנקייה חביב ליה וצריך שתעלה גם הברכה עליו, וכיון שאינו יכול לסלקו משום חבירו, התירו לו לבעל הבית לבצוע על איזה שירצה, אבל אם אין אחר עמו ואין רצונו לאכול ממנו, טוב הוא שיסלק ולעמוד בפרישותו, נראה לי: * הג"ה ועיין לקמן סימן קנ"ו סעיף ג':

ו אין מכרכין המוציא ושלוש ברכות ראוייתא שיתבארו בעזרת השם [סימן קסח] אלא על פת שתחלתו עיסה והוא הנקרא לחם בפי רוב בני אדם, והיינו אותו שלשין אותה העיסה במים וקמח ואין מערבין בה דברים אחרים שהוא המשביע ביותר, וכתוב עליו [דברים ה, י] ואכלת ושבעת וברכת ורוב בני אדם קובעים עליו סעודתן, אבל שאינו נקרא לחם

אליה זוטא

דהוא הדין בשל עכו"ם שלימה, שמעלות חיטים או שלימה יותר עדיף ממעלות נקיות שבמין אחד אי של ישראל, אלא שדקדוקי צ"ע לדינא שלא הזכירו הפוסקים בזה:

(ו) הב"ח חולק בזה דאין צריך לסלק דמדינא מברך על פת ישראל כיון שהוא נזהר, אלא באינו נזהר יש לסלקו אם מברך על פת של ישראל:

אליה רבא

המתכר האי טעמא דאפילו אין הבעל הבית בוצע צריך לבצוע על פת נקייה כמ"ש בישראל שאינו נזהר מיסב עמו וכו' עכ"ל. ולא דק בדברי לבצוע על פת נקייה כמ"ש הלבוש שרו ליה רבנן שיבצע על איזה שירצה, וכן כתב בסוף סעיף זה, אבל הכא כתב צריך לברך על פת נקייה כיון שאין דעתו לאכול אלא מאותו פת. גם הט"ו [שם] טעה בזה, שלמד מהא דמנזהר דהוא הדין בכל מקום שיש לו ברירה מנזהר לברך על פת נקייה, וממה על הלבוש עיי"ש. ולא דק, דשאני הכא שאין דעתו לאכול אלא מאותו פת וזה דמי לבע"ח, גם בלאו הכי יש לחלק דהכא אי הוה בוצע אחד מצד ביתו וודאי היה מצדך על פת ישראל כיון שאין אוכל פת נקייה, דבעל הבית אין נותן לו ממנה, מה שאין כן לעיל באינו נזהר מיסב עמו שגם הנזהר רוצה לאכול ממנה אלא שמונע משום פרישות, וכל שאפשר למנזר עילה שיאכל צהיתר שרו ליה רבנן, וכל זה ברור. גם קשיא על עולם תמיד מאי הקשה על המתכר הא העתיק דבריו מדברי תרומת הדשן סימן ל"ב:

יג צ"ע למה וכו'. כתב לתם חמודות דף מ"ט [מסכת פ"ו אום פא] אין כאן מקום עיון על הצ"ח דהרי בעל תרומת הדשן עלמו כתב שכן נהגו ע"כ. ונראה לענ"ד דספירא ליה ללבוש דמה שכחב תרומת הדשן שכן נהגו היינו כשרוצה לברך על פת ישראל, ובאמת כשרוצה מצדך על פת גוים כמ"ש להדיא בסוף דבריו, וכהאי גוונא כתבתי בס"ק ט':

ואם של ישראל פרוסה נקיה ושל עכו"ם קיבור ושלם כתב בנחלת צבי דאף שיש לשל ישראל שני מעלות כיון שאמרו סעיף א' מצוה לברך על של שלם אפילו הוא קיבור נראה דיניח פרוסה תחת השלימה ויבצע משתייהן, ואם שניהם שוין כיופי אלא דשל ישראל פרוסה ושל עכו"ם שלם מברך על איזה שירצה הואיל דשנים הם כמעלות ע"כ. ולפי מה שדקדקתי דבשל עכו"ם מחיטים מברך עלה אם כן נראה

בשניהן נקיים ופת גוים שלם יש להניח הפרוסה תחת שלימה. עוד י"ל מדלג הזכיר בתוספתא וכל הפוסקים אלא פת גוים נקיים ופת קיבור של ישראל, משמע דלם של גוים מחיטין וישראל שעורים יצרך על של גוים, ומי שלבו נקפו בדבר זה יבצע לשתייהן ויניה של ישראל תחת של גוים:

יב לבצוע ע"י היפה וכו'. הכ"ח [סעיף ב] חולק בזה לכיון שהוא נזהר צריך לברך על של ישראל. והגמ"ל נ"י [סוף סק"ה] מפסר הדבר דבעל הבית יבצע על פתו והסועד אללו יבצע על פת גוים. ועיין בש"ך [סק"ה] וט"ו ליו"ד סימן קי"ג [סק"ח] שהתזיקו והסכימו לפסק השלחן ערוך ולבוש, וכן עיקר, דהא כתבתי בשליה רבה שם דדעת אגודה [סימן קמ"א] ומהר"ל [מחומת הדשן סימן לב] ומהר"ל הלכות בשולי עכו"ם [שם] דאף שזוהר אוכל לבדו טוב לבצוע ולאכול מיפה של גוים, ואף דלא קיימא לן כוופיהו, מכל מקום כדאי הן לסמוך עליהן כשאתר שאינו נזהר מיסב עמו:

יב ס"ק פת וכו'. והכ"ח [סעיף ב] השיג בזה דאין צריך לסלקו. ולענ"ד עיקר כפסק השלחן ערוך ולבוש, דאילו ראה הכ"ח דברי אגודה [שם קמ"א] ומהר"ל [שם] לא (הוה כתב) [היה כותב] כן. גם צמ"ש לעיל [סק"ט] דהשר מקו"י מיירי נזהר נדחין דבריו גם הט"ו [סק"ה] האריך ככאן לתנס, אלא כ"ל כיון שאינו אוכל אלא משום פרישות לא דמי לכשאין רוצה לאכול ממנו בסעיף א':

יא הוא"י והוא וכו'. כתב עולם תמיד [סק"ד] שלא לצורך כתב

הגהות והערות

מברך הבעה"ב על פת עכו"ם, ומ"ש שכן היה נוהג הרש"ל נראה דהיינו רק זה דמצוה ליחלק אבל לאו דוקא שהרש"ל היה מברך על פת עכו"ם דמסתמא היה הרש"ל נזהר מפת עכו"ם. ודו"ק:

אין מברכין עליו המוציא. לפיכך פת הבאה בכיסנין אין מברכין עליו המוציא ושלוש ברכות. ופירוש הבאה בכיסנין, פת שעשוי כמין כיסין שממלאין אותה דבש או סוקר ואגוזים ושקדים ותבלין וכיוצא בהן, ויש מפרשים שהוא עיסה שעירב בה דבש או שמן או חלב או מיני תבלין ואפאה, והוא שיהיה טעם תערובת המי פירות או התבלין ניכר בעיסה דן. ויש אומרים שזהו פת גמור, כיון שאין בו אלא מעט דבש או שמן או חלב או תבלין והקמח והמים הם עיקר מברכים עליהם המוציא, י' וכן נוהגין. (ט) ואיזה נקרא פת הבאה בכיסנין, שיש בהן הרבה תבלין או דבש כאותן

שאנו קורין לעקר, שכמעט הרבש והתבלין הם עיקר. ויש מפרשים שהוא פת שעושים אותו כעבים יבשים שנקראים בלשון המקרא נקודים ה' ביהושע (ט, ה), בין מתובלת ובין שאינה מתובלת. ונקרא כיסנין על שם שכוססין אותה י' לתיאבון בעלמא. ואנן י' נקטינן כדברי כולם שכל אלו נקראו פת הבאה בכיסנין ואין מברכין עליהם המוציא ולא שלש ברכות לאחריהן, אלא בורא מיני מזונות לפניו ומעין שלשה לאחריו, ואף על גב שנקראו לחם דכתיב (שם) וכל לחם צידם יבש היה נקודים דלחד פירושא הוא פת כיסנין, אפילו הכי אינו מברך המוציא ושלוש ברכות, דלא קבעו

הגהות מוהר"א אזולאי

ד' ואפילו נתן בה מים הרבה. ה' וכן חרטום יבש היה נקודים, יבש הוא כסנין.

אליה זוטא

(ח) שלא לצורך כתב הלבוש האי טעמא דאפילו אין הנזהר צריך לבצוע על פת נקייה וכמ"ש בישראל שאינו נזהר מיסב עמו (עולת תמיד). ולא דק דשאני בזה דאין בני ביתו אוכלים כלל מפת נקייה כי הבעל הבית אין נוהן להם ממנו, וא"כ אי אין הבעל הבית ברצע אלא אחד מבני ביתו ודאי מברכין על פת ישראל שאוכלין ממנו, אבל בישראל שאינו נזהר מיסב עמו שגם הבעל הבית יתור לאכול מן פת] עכ"ם אלא שמונע משום שנוהר ממנו החירו לו לבצוע ולאכול ממנו כל הסעודה משום אותו אחר וזה ברור, ומבואר מפוסקים דאם הכשירו התנור בקיסם כמבואר ביו"ד סימן קי"ב (סעיף ט') הוי כשל ישראל:

(ט) וירא שמים יוצא ידי כולם ולא יאכל לכתחלה פת הגאפה מעיסה שערב בו דבש ושמן וחלב ותבלין או שמל"ץ קוכי"ן ופוט"ר קוכי"ן אם טעם תערובת ניכר, אלא בחוץ הסעודה, או יאכל שיעור שאחרים רגילים לקבוע דאז מברך המוציא, אבל אותה פת שנילושה בחלב ואין בו מים כלל כי אם חלב ממש לכולי עלמא דין פת הבא בכיסנין יש לה, וכל שכן אותן כיסנין שאנו רגילין לעשות בפורים שקורין קרעפלי"ך שאין מברך עליו אלא בורא מיני מזונות, אלא אם כן אוכל שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו (של"ה דף ס"ה ע"א). ושיעור שדרך אדם לקבוע עליו סעודה הוא ג' או ד' ביצים (אור חדש):

אליה רבא

(סעיף ו) יד וכן נוהגים וכו'. כן כתב רמ"א [סעיף ו]. והנחתם לבי (עטרת צבי סקי"ד) כתב והעולם מקילין כסגרא ראשונה. ובעמק זרעה [כלל נ סימן ג] ושל"ה [שער האומיות, קדושה, שם] כתב וירא שמים יוצא ידי כולם ולא יאכל לכתחילה פת הנאפה מעיסה שערב בו דבש ושמן או חלב או תבלין, אם טעם התערובת ממי הפירות או התבלין ניכר בעיסה, אלא בחוץ הסעודה, דהיינו שמירך מוציא תחלה על לחם גמור, או יאכל שיעור שאחרים רגילים לקבוע דאז יברך עליו המוציא וברכת המזון, וכן הדין בשמל"ץ או פוט"ר קוכי"ן. (וכן כתב הב"ם [סעיף ג] שאין ליקח אותה שמל"ץ ופוט"ר קוכי"ן ללחם משנה אף שיש שם תערובת מים) י', אבל פת שנילש בחלב ואין בו מים כלל כי אם חלב ממש וטעם החלב ניכר יפה, לכולי עלמא דין פת הבא בכסנין יש לה, ואין מברך עליו מוציא וברכת המזון רק בורא מיני מזונות כשאוכל אותה שלא בחוץ הסעודה, אלא אם כן אוכל שיעור שדרך אדם לקבוע עליו, וכל שכן קרעפלי"ך שאנו עושין צפורים ע"כ. וכן ראוי לנהוג. אך מה שכתב ואין בו מים כלל קשה, הא כתב בהג"ה (ש"ע) [שם] דלא פליגי רמ"א ושלחן ערוך אלא כשרוב מים, אבל כשרוב מי פירות אף שמיעוטו מים לכולי עלמא דין כסנין יש לו. שוב ראיתי בב"ם [סעיף ג] שפסק דאף שאין בו מים כלל כגון סתם לעקובי"ן שנמכרין בשוק ראוי לירא שמים לזוהר שלא לאכלן אלא בחוץ הסעודה, משום דיש פוסקים דבעינן שלא יהא הקמח עיקר, ומכל מקום צפורים קרעפלי"ך והיו"ן בלאז"ן לכולי עלמא דין כיסנין יש לו ע"כ. מיהו על של"ה אכתי קשה, גם על דברי הב"ם כתב הט"ו [סקי"ו] דיחידאה הן. (וע"ל) [ועל] מה שכתב הב"ם דהיו"ן בלאז"ן לכולי עלמא יש לו דין כיסנין, כתב מג"א [סק"י] דוקא כשנילוש בשומן, ועיין סעיף י"ג ע"כ, משמע דקרעפלי"ך אף שנילושין במים לכולי עלמא דין כיסנין יש לו, ועיין לקמן ס"ק ט"ו. וזוהר לומר דלאו דוקא אהיו"ן

בלאז"ן קאמר והוא הדין בקרעפלי"ך, וכן משמע בט"ו [שם], ול"ע: טו לתיאבון וכו'. ולא כדי להשביע אלא לקנות צעמא. וכתיב הב"ם [סעיף ג] כגון קיכלי"ך שלנו, ומג"א [סק"י] כתב שנקרא רעסליך. כתב הט"ו [סק"ח] דקרעפלי"ך אף שניטל ממנו המילוי דינו כאוכל עם המילוי. ועיין לקמן ס"ק י"ט: טז נקטינן וכו'. וכן כתב ב"י וזה לשונו, ולענין הלכה כיון דספיקא צמידי דרצנן הוא נקטינן כדברי כולם להקל דאין מברך עליהם מוציא וג' ברכות אלא אם כן קבע סעודתו עליו או אכל שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו ע"כ. וכתיב הב"ם [סעיף ג] תימא למה אמר שהוא קולא הלא אם אינו מברך זרעה הראויה לה בין כך ובין כך הוא חומרש שעובר משום לא תשא, ולכן חולק על פסק זה דאפילו בקיכלי"ן שלנו אין לאכול אלא בחוץ הסעודה כדלעיל. אב"ד מצאתי בדרישה [סק"ח] שכתב זה לשונו, אפשר משום שהדין שברכת בורא מיני מזונות היא זרעה כוללת כמו ברכת שהכל, ולכן יש לברך על כולם בורא מיני מזונות, ובזרעה אחרונה מקילין ומקצרין ומצרכין מעין שלש, ואף על פי שברכת מעין שלש אינו עומד במקום ג' ברכות עכ"ל. וכיוצא בזה ראיתי עכשיו נדפס בט"ו [סק"ו] וזה לשונו, דודאי בורא מיני מזונות פוטר הכל, אפילו עיסה דהא זיין, אלא שמפני חשיבות הפת קבעו עליו המוציא וברכת המזון, משום הכי כל שאין ברור לנו שיש שם חשיבות ואינו בכלל כיסנין יש להקל ע"כ, ועיין לקמן סי' רס"ח [ה"ר] ס"ק י"ח. ועיין לקמן ס"ק כ"ו, ול"ע. גם תמיה לי על ב"י דסותר לנפשיה, שהרי כבר כתב דאין דבר תלוי בקביעות שלו אלא ברוב בני אדם. וכן פסק בשלחן ערוך, ואין כתב כאן אלא אם כן קבע או אכל שיעור וכו', ואולי משום דיש בכל אלו מחלוקת הפוסקים סבירא ליה לסמוך על הראב"ד שהביא בב"י דגם בקביעות ידידה תליא מילתא. ואף שכלל זה הוא נמי פורים קרעפלי"ך וכבר כתבתי [סק"י] בשם

הגהות והערות

י' הפוגר הוא בדפוס ראשון שהוסיף רבינו על דברי השל"ה:

אצל כל אדם, ואפילו נטילת ידים אין צריך במה שאין דרך בני אדם לקבוע עליו כדלעיל סימן קנ"ח [סעיף א]:

ח אבל פת גמור אפילו כ" פחות מכזית (יא) מברך עליו המוציא, דברכה ראשונה שהיא ברכת הנהנין אין לה שיעור לפניו, והא מכל מקום מתהני, אבל לאחריו אינו מברך כלום [ז] אם אין בו כזית, ולא אמרה תורה [דברים שם] וברכת אלא אחר ושבעת, כלומר אחר שאכל כדי שביעה, ושיעור חכמים דכזית יש בו כדי שביעה בפת גמור ומברך לאחריו שלש ברכות ולא בפחות: * הג"ה ועיין לקמן סימן קפ"ד סעיף ו':

ט לחמניות שבלילתן עבה [ח] הרי תחלתן וסופן עיסה ולחם גמור הוא ומברכין עליהם המוציא וברכת המזון, ואותן שבלילתן רכה ודקים מאוד אינן נקראים מתחלתן עיסה ואינם לחם של רובא דעלמא, לפיכך אין מברכין עליהם המוציא לחם מן הארץ אלא בורא מיני מזונות ולאחריהן ברכה אחת מעין שלש. י" ויש אומרים שאם קבע סעודתו עליהם, קביעתו לסעודה עליהם עושה אותם לחם ומברך עליהם המוציא

הגהות מוהר"א אזולאי

[ו] מצאתי הגה"ה בספר כתיבת יד קדמון ח"ל, שבת קובעת דאפילו אכילת עראי חשיבא קבע למעשר, נראה דגם לפת הבאה בכיסוין דק"ל שאם אבל ממנה מעט מברך בורא מיני מזונות ולבסוף בורא נפשות, אבל אם קבע סעודתו עליה בתחילה המוציא ולבסוף ברכת המזון, ול"ג דכל אכילת שבת חשיבא קבע כמו למעשר, ומיהו לאכול עראי בשבת חוץ לסוכה שמא אין לאסור מהאי טעמא, דהתם בעינן תשובה כעין תדורו [הובא בבבלי יוסף אות ה וע"ש]. [ז] ואפילו בורא נפשות רבות, רבין דפטר ליה משום דבציר ליה מכשיעור, לא תרמי עליה ברכה אחרית. [ח] לפי זה הוא הדין אותם שאנו קורין הרגואליא"ש ולא נהנו לברך עליהם המוציא, ואפשר דהיינו מפני שלשים אותם בבציים וממננין אותם, ועיין דין י"ג.

אליה זוטא

וכו' מה ברכת המזון דוקא בכזית אף מוציא בכזית דוקא (עולת תמיד). ואשתמטתיה תוספות סוכה דף כ"ו ויומא דף ע"ט שהקשו קושיא זו ומתרצי דלאו קל וחומר גמור הוא אלא גילוי מלתא בעלמא הוא משום דאסור ליהנות בלא ברכה עיין שם:

אליה רבא

ד"ה ולא [ו] יומא דף ע"ט [ע"א ד"ה ולא] והרא"ש שם [ברכות פ"ו סימן טו] שהקשו קושיא זו מתרצי דלאו קל וחומר גמור הוא אלא מדרבנן וגילוי מילתא בעלמא הוא משום דאסור ליהנות בלא ברכה ע"ש. עוד מלאמי בכסף משנה פרק ג' מהלכות ברכות [ה"ב] שכתב על דברי תוס' והרא"ש הג"ל, ואכתי קשה לי מה ראו חכמים להתמיר ברכה שלפניו שהוא מדרבנן יוסר מברכה אחרונה שהוא דאורייתא, ונ"ל דברכה ראשונה חיישינן שמא ימלך ויאכל כשיעור ונמצא שהוא נריך ברכה לפניו ואין בידו לתקן, אבל לאחריו אוקמוה אדינא, ועיין לעיל סימן קס"ו [א"ר] ס"ק י"ד:

[סעיף ט] יח ויש אומרים וכו'. וכן עיקר כי בשלחן ערוך [סעיף ט] סתם ופסק הכי. כתב בעמק ברכה [כלל ג סימן ג ד"ה וכתב] לא ראינו צמדינות אלו העיסה שבלילתה רכה, אפילו הוי"ו בלאו"ן ליסתה ענה רק שמגלגלין אותה אחר כך הדק היטב. אך צמדינות רוסיא"ה נותנים קמח ומים נקדרה או נקברה ומערבין אותה בכף הקמח והמים יחד ודרכם לשפוך אותה העיסה בכף [על] עלי ירקות רחבים שלא ישפכו לחץ ונאפיין בתורו עלי לישא וגלגול כלל, כי אין ביכולת ללוש וגלגול אותה העיסה ביד או בעץ הגלגול לפי שהוא רכה מאוד כמו דייסא וקורין אותה ריקקין ובלשון רוסיא"ה נאלינסקי, אבל וואפלאטקיי"ש שעושין צפראג בין שני צדילים אף שקובע סעודה עליו אין מברכין אלא בורא מיני מזונות ע"כ. ורקיקים שנותנים עליהם מרקחת שקורין טיא"ע, אם ניטל המרקחת ואוכל הרקיקין לנד מברך בורא מיני מזונות:

חכמים המוציא ושלש ברכות אפילו בכזית אלא בלחם שדרך רוב בני אדם לקבוע עליו סעודתו, והיינו עיסה שנילושה במים לבד והקמח ומים עיקר ונאפת כדרכה בלי שינוי ומפלות שהוא החשוב בפי כל וקובע ברכה לעצמו מחמת חשיבותו, אבל כל שנעשה בה שינוי שאין דרך רוב בני אדם לעשות כמותו ולקבוע עליו, לא חייבוהו לברך המוציא ושלש ברכות אלא אם כן אכל מהן שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו:

ז ואם אכל ממנו שיעור שאחרים רגילין לקבוע עליו סעודתו, אף על פי שהוא לא שבע עדיין ממנו מברך עליו המוציא וברכת המזון, ואם תחלה היה דעתו לאכול ממנו מעט וכיך בורא מיני מזונות י' ואחר כך (י) אכל כשיעור שאחרים קובעים עליו, יברך עליו ברכת המזון אף על פי שלא בירך המוציא תחילה [ז], ואם לא אכל אלא שיעור שאין אחרים קובעים עליו אף על פי שהוא קבע עליו אינו מברך אלא בורא מיני מזונות, והא מכל מקום משביע וזן את האדם, ואינו מברך אחריו אלא ברכה אחת מעין שלש, דבטלה דעתו

(י) ואם נמלך לאכול כדי שיעור בלי צירוף האכילה ראשונה מברך המוציא (תשובת מהרש"ך סימן קע"ג):

(יא) יש לתמוה דהא סמך לברכה ראשונה הוא דילפינן מקל וחומר מברכת המזון כשהוא שבע מברך וכו' ואמאי לא נאמר דיו לבא מן

הב"ם ושל"ה דכולי עלמא מודים בה, אולי סבירא ליה לביי דמאן דפירש (ב) [כ] עינין יבשין סבירא ליה נקרעפלי"ך דדינו כפת. והב"ה לא סבירא ליה הכי. עוד י"ל דהב"ם ושל"ה מיירי בקרעפלי"ך שלטו שנילושין בדבש דכזה לכולי עלמא מותר, אבל הביי ושלחן ערוך קאי על הקרעפלי"ך שנילושין צמים רק שנחמלאו בדבש ושומן ודו"ק וז"ע, גם לפי זה למה לא כתבו בשלחן ערוך, ואולי חזר נפשיה:

(סעיף ז) יח ואחר כך אכ"ז וכו'. כתב בתשובת מהרש"ך סימן קע"ג ואם נמלך לאכול כדי שיעור בלי צירוף האכילה ראשונה

מברך המוציא ע"כ. כתב אור חדש [נטמא הנכנס הראשונה ברכת המוציא נהג"ה] שיעור בני אדם לקבוע עליו סעודה הוא ג' או ד' ביצים ע"כ. וז"ע אי כוונתו באוכל פת לבדו או עם דברים אחרים. וראיתי (נמ"מ) [צמג"א ס"ק ג] שכתב זה לשונו, אם אכלו לבדו צנין שיאכל כל כך שאחרים רגילים לשבע ממנו לבדו, ואם אכלו עם נשר ודברים אחרים סגי כשאוכל שיעור שאחרים רגילין לשבע ממנו עם דברים אחרים, ואם אכל שיעור זה לבדו ושבע ממנו מברך המוציא כיון שאחרים רגילין לשבע כשיעור זה כשמלפתין אותו:

(סעיף ח) כא פחות מכזית מברך וכו'. כתב עולת תמיד [סק"ט] יש לתמוה דהא סמך לברכה ראשונה הוא דילפינן מקל וחומר מברכת המזון כשהוא שבע מברך וכו' [ברכות לה ע"א], ואמאי לא נאמר דיו לבא מן הדין להיות כנדון, מה ברכת המזון דוקא בכזית אף המוציא דוקא בכזית ע"כ. ואשתמיעמיה דברי תוס' סוכה דף כ"ו וע"כ